

کنگره ریو دو ژانرو

در ۰ کیلومتری شهر زیبای ریو دو ژانرو که مسلماً از زیباترین و جالبترین شهرهای دنیاست و بنا بر قول « اشتفن زوایک » سازنده و ایجاد کننده اش طبیعت است نه انسان شهر کوچک دیگری موسوم به پتروپولیس واقع است که آثار تاریخی دیدنی فراوان دارد در اوایل قرن ۱۹ پرتغالیها وقتی از چنگال فرانسویان فرار کرده تحت هدایت پادشاه خود (دم ژوزه) به برزیل مهاجرت کردند در این شهر اقامت گزیدند برای اینکه شرکت کنندگان کنگره از هیاهو و جنجال و گرفتاریهای غیر قابل احتراز ریو در امان بمانند پتروپولیس را برای مقر کنگره انتخاب کرده بودند در مهمانخانه باشکوه هزار تختخوابی (کی تان دین ها) سوئین کنگره بین المللی حقوق دانان در ماه دسامبر گذشته تشکیل گردید از مالک اتحاد جماهیر شوروی و کشورهای تابع کسی نبود از کشورهای تازه استقلال یافته آفریقائی عده زیادی نماینده بالباسهای رنگارنگ و شور و شغف فراوان حضور داشتند از کشورهای همسایه فقط نمایندگان ترکیه و افغانستان حاضر بودند از ایران آقایان دکتر پرویز کاظمی - دکتر مهدی ملکی - دکتر ابوالقاسم تفضلی و نگارنده شرکت داشتیم اعضاء کنگره بچهار قسمت اصلی بدوخواه خود تقسیم شده بودند هر یک از قسمت ها یک رئیس و یک نایب رئیس داشت افتخار نیابت ریاست قسمت چهارم را بنده داشتم پس از چندین روز مباحثه و تبادل آراء هر یک از کمیته ها نظریاتی اتخاذ کرده به مجمع عمومی آوردند که باتفاق مورد تصویب قرار گرفت مصوبات مجمع عمومی به تصمیمات ریو دو ژانرو موسوم شده است و ما در اینجا بدو تصمیمات کلی کنگره را ذکر کرده سپس خلاصه نظریات کمیته های چهارگانه را نقل خواهیم کرد.

اینک تصمیمات ریو دو ژانرو

کنگره بین المللی حقوق دانان که از ۲۳ نفر نماینده هفتاد و سه کشور در ماه دسامبر ۱۹۶۲ در شهر پتروپولیس Petropolis (۰ کیلومتری ریو دو ژانرو) تشکیل گردید پس از چند روز مباحثه تصمیماتی اتخاذ نمود که به تصمیمات ریو دو ژانرو مشهور شده است. خلاصه آن تصمیمات از این قرار است.

اساس حکومت قانون حفظ و صیانت فرد در قبال قوه مجریه و جلوگیری از تعدی و اجحاف دستگاههای دولتی است در حال حاضر در خیلی از کشورها حقوق افراد دستخوش اجحافات و زیاده روی های قوه مجریه قرار گرفته است و متناسفانه قوه قضائیه مستقلی که بتواند از اعمال غیرقانونی و اجحافات دولت ها جلوگیری کند درین قبیل کشورها وجود ندارد کنگره توجه کمسیون بین المللی حقوق دانان که منظور اصلیش اجرای حکومت قانون در دنیاست بنکات زیرین جلب نموده توصیه میکند که در اطراف مسائل زیرین تحقیقات لازم را انجام داده اطلاعات کافی را جمع آوری نماید ضمناً سعی نماید تا تصمیمات معروف به ریو دو ژانرو بوسائل مقتضی در هر کشور عملی شود.

- ۱ - تشخیص داده شود در هر کشور قوه قضائیه تا چه حد استقلال واقعی دارد و قضات عملاً چقدر آزادی عمل داشته و تأمین دارند در قبال تحمیل اراده عمال قوه مجریه تا چه حد مقاومت از خود بروز میدهند.
- ۲ - تشخیص داده شود ایجاد یک سازمان قضائی بین‌المللی بوسیله انعقاد عهدنامه بین دولتها که بشکایات مردم رسیدگی کرده فرد را از تعدیات و تضییقات دولت‌ها برهاند چه اندازه عملی است.
- ۳ - تشخیص داده شود قضات در قبال جهل و نادانی فقر و عدم تساوی اجتماعی افراد چه نوع ابتکاری از خود بروز میدهند و عملاً چه نقشی را در توسعه اقتصادی و عدالت اجتماعی کشور عهده‌دار هستند.
- ۴ - تشخیص داده شود استادان دانشگاه بچه طریق قادر خواهند بود دانشجویانی که بحکومت قانون معتقد بوده هنگام تصدی شغل قضاوت و وکالت دادگستری جز ندای وجدان و رعایت قانون مطیع هیچ اراده‌ای واقع نشده و هیچ اقدام خلاف قانون مرتکب نشوند تربیت نمایند.

کمیته اول

صیانت فرد در قبال قوه مجریه

الفبای حکومت قانون صیانت و حفظ حقوق افراد در مقابل اجحاف و زیاده‌رویهای مأمورین دولت است و وظیفه قوه مجریه در عین حال که تأمین نظم عمومی و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی کشور است اجرای قانون و جلوگیری از هوسرانی و سوءاستفاده مأمورین دولتی است باید ترتیبی فراهم شود که مأمورین دولتی عملاً نگهبان دوست حافظ و خدمتگزار مردم باشند نه آمر بی‌علاقه و منفعت‌خواه. گاه علوم انسانی و مطالعات فرنگی

گاهی اتفاق می‌افتد که دولت اختیارات قضائی بدستگاههای تابعه خود بنا بضرورت با تصویب قانونگذار تفویض میکند چون دستگاههای اداری دولتی صلاحیت واقعی و مطالعه کافی در کارهای قضائی ندارند دچار افراط و تفریط میشوند چه بسا که به عده‌ای ارفاق یمورد نموده وعده دیگر را از حق خود بدون دلیل محروم کنند برای اینکه جلوی اغراض خصوصی مأمورین و زیاده‌رویهای آنها گرفته شود ضروری است که مقرراتی وضع شود که افراد حق مراجعه به پرونده‌های مربوط مستقلاً یا باتفاق وکیل داشته باشند بعلاوه مأمورین دولتی از اشخاصی انتخاب شوند که ذاتاً مستقل بوده تحت‌تأثیر دولت‌های وقت قرار نگیرند از همه مهمتر اینکه تصمیمات آنها موجه و مستدل بوده در مراجع بالاتری قابل رسیدگی باشد.

در خصوص تصمیمات اداری مأمورین دولتی هم بایستی متصدیان توضیحات لازم را در هر مورد به ذی‌علاقه و مراجع بدهند بعلاوه هر کس حق داشته باشد پیرونده خود رجوع کرده توضیحات لازم را از متصدی کار بخواهد تصمیمات اداری مأمورین دولتی بایستی محرمانه و مخفی باشد بلکه بوسیله رادیو و جراید باید با اطلاع عموم برسد تا کسی جرات سوءاستفاده نداشته باشد. حتی در مواقع غیر عادی که دولت طبق قانون مخصوصی وضع غیرعادی اعلام میکند بایستی حقوق اساسی افراد و شخصیت فرد از هرگونه تعرض

مصون و محفوظ بماند بعلاوه مدت وضع غیرعادی طرز اجرا طبقه بازرسی و کنترل قوه مقننه در قانون دقیقاً پیش بینی شود تا هیچیک از مامورین دولت نتوانند بهوس و یا بغرض تضییقاتی بغرد وارد آورند.

برای اینکه دستگاه ثالثی بتواند بیطرفانه بموضوع رسیدگی کرده احقاق حق کند دول بایستی موافقت کنند که در هر منطقه میثاق های بین المللی بین کشورهای هم جوار منعقد شود و قبول کنند که افراد میتوانند بیک محکمه عالی بین المللی از تعدیات و ظلم مامورین دولت شکایت کنند آن دادگاه هم حق داشته باشد تحقیقات لازم را عملی نموده توضیحات شاکسی را شنیده تضوات نماید اگر باثبات رسید که مامورین از وظایف قانونی خود عدول کرده اند صریحاً اعلام نموده تقاضای مجازات نماید.

کمیته دوم

نظارت قوه مقننه و قوه قضائیه در دستگاههای دولتی

شرط اول نظارت قوه قضائیه استقلال کامل قضات و آزادی و کلاهی دادگستری در دفاع از حقوق حقه موکلین است شرط لازم دیگر سریع مؤثر و کم تشریفات بودن نظارت قوه قضائیه است بایستی در هر کشور وسائلی فراهم آورده شود که هر وقت کوچکترین تعدی واجحافی بحقوق قانونی افراد وارد آمد آزادانه بمحاکم رجوع کرده دادخواهی کنند محاکم بایستی با کمال قدرت بموارد رسیدگی کرده آنچه حق و حقیقت تشخیص میدهند حکم دهند حتی در مواردی که دولت اختیار استثنائی از قوه مقننه کسب کرده است باز هم محاکم مکلفند رسیدگی کرده تشخیص دهند که اعمال قدرت از طرف دولت وضع عادی انسانی معقول و عادلانه داشته یانه و اگر تشخیص دهند که تصمیمی غیر معقول بدون دلیل و خلاف اصول و صرفاً از لحاظ منفعت شخصی اتخاذ شده اعتراض کرده خاطی را محکوم کنند اگر دولتی مدعی شود که اتخاذ فلان تصمیم برای حفظ منافع جامعه ضروری بوده افشای دلیل و اسرار کار ضرورتی ندارد باز هم محاکم مکلفند علت واقعی امر را پرسش نموده صحت و سقم ادعای دولت را دقیقانه بررسی نمایند و بسری بودن قضیه و عناوینی ازین قبیل قناعت نکنند. ملاک آزادی افراد اعلامیه حقوق بشر و آزادیهای مصرح در منشور سازمان ملل متحد است هیچ دولتی حق ندارد هیچیک از این آزادیهای فردی را مورد تضییق قرار دهد برای اینکه کار ضمانت اجرائی هم داشته باشد جادارد که دول طبق عهدنامه و میثاق های منطقه ای صلاحیت محاکمی را برسیت بشناسند که اگر حقوق افراد دستخوش هوس دولتها قرار گرفت مردم بان محاکم پناه برند انعقاد این قبیل عهدنامه ها چیز تازه ای نیست میثاق اروپا - منشور حمایت حقوق افراد و آزادی های اساسی - میثاق امریکائی حقوق فرد - دادگاه عالی اروپائی حقوق بشر نمونه های ارزنده این طرز فکر هستند روزی خواهد رسید که این قبیل محاکم عالی بین المللی بوجود آیند و متعدیان و زورگویان و سوء استفاده کنندگان از ترس نفرت عامه و قدرت افکار عمومی بتعدی و زورگوئی سوء استفاده اقدام نمایند.

ممکن است وقتی اتنضا کنند که قوه مقننه اختیاراتی بقوه مجریه برای مدت معینی تفویض کند چون در این قبیل موارد نمیتوان جزئیات را پیش بینی نمود باید حداقل حدود اختیارات و مدت آن و طرز اجراء در متن قانونی تصریح شود قوه مجریه مکلف باشد اصول

قانون لسانی را رعایت نموده اقدامی برخلاف قانون اساسی انجام ندهد و اگر احیاناً نخواست و یا نتوانست رویه خود را با قوانین تطبیق دهد کمیته عالی نظارت که برای کنترل اعمال قوه مجریه از طرف مجلس انتخاب شده است. گزارش هر مورد را بعرض قوه مقننه برساند تا دولت مورد استیضاح قرار گیرد هر وقت رویه نامطلوب غیر قانونی از طرف قوه مجریه بظهور پیوست قومقننه بایستی از تصویب بودجه دولتی خودداری کند یک سیستم عملی در کشورهای اسکانندیناوی وزلاند جدید مرسوم است که جنبه عملی و مؤثر دارد و جادارد که مورد تقلید کشورهای دیگر قرار گیرد و آن عبارت از اینست که پارلمان شخص عالی مقام مورد توجه عامه را که صفات بارز جرات بیغرضی صلاحیت و علاقه مندی بکارهای عمومی داشته باشد. انتخاب میکند این شخص که در سوئد با اسم ام بودزن (Ambudesman) موسوم است حقوق خود را از پارلمان گرفته در مقابل پارلمان مسئول است و صد درصد استقلال دارد هر کس میتواند با او آزاده شکایت کرده احقاق حق بخواهد ام بودزن هر مدرک دولتی را اعم از سری و غیر سری از وزارتخانه ها و ادارات دولتی خواسته مطالعه میکند و هر مامور دولتی اعم از وزیر یا مامور جزء را خواسته تحقیق میکند گزارش ام بودزن سالیانه از طرف پارلمان انتشار یافته مردم از چگونگی کارها دقیقاً اطلاع می یابند هیچ مامور دولتی از ترس اینکه سبدا اسمنش در گزارش سالیانه بزشتی یاد شود مبادرت باعمال غیر قانونی و مغرضانه نخواهد کرد بقول (سرلسلی مونرو رئیس کمیسیون حقوق دانان) ام بودزن مثل عقاب تیز چشم در بالا پرواز کرده باسانی ناروایی ها، زشتی ها، پلیدیها را کشف کرده بمجلس گزارش میدهد.

کمیته سوم

وظایف و کلای دادگستری

وظیفه وکیل دادگستری فقط حفظ منافع موکلین بمنظور پاداش مادی نیست از دیرزمان وکلا با سوداگران فرق فاحش داشته اند. وکیل بایستی مظهر فکر متری و احساسات لطیف بشمار رفته مرجع غیر قابل انکار تظلم و دادخواهی جلوه کند. وکیل بایستی نمونه جرات، فداکاری، حدت ذهن، سرعت انتقال باشد و از هیچ پیش آمدی نهراسد و در قبال هیچ مانعی تسلیم نشود. وظیفه کانون وکلاء که از اجتماع وکلاء تشکیل میشود همین مطالب است. کانون وکلاء بایستی برای حق و حقیقت اقدام و قیام نموده بوسائل مقتضی برای انتخاب آزاد دموکراتیک در کشور مبارزه نماید و برای حفظ حقوق افراد استقلال واقعی قضات از هیچ اقدامی خودداری نکند هر وقت تشخیص داد که حقوق افراد دستخوش هوس یا اراده مغرضانه قوه مجریه قرار گرفته و حکومت قانون وجود خارجی ندارد بایستی بطور دسته جمعی اقدام و اعتراض نماید کانون وکلاء و وکلای دادگستری مکلفند که مساعی لازم را برای مبارزه بر علیه بدبختی، فقر، جهل، عدم تساوی در اجتماع مبذول دارند و سعی کنند که فرد قابل احترام و شخصیت او از هر گونه تعدی و اجحاف مصون بماند.

وکلاء بایستی بوسیله گفتن و نوشتن و ایراد کنفرانس و دفاع در مقابل محاکم بمردم حالی کنند که چه حقوقی قانوناً دارند و چطور بایستی از حقوق خود دفاع کنند کانون

و کلاه باید در هر کار خوب اجتماعی پیشقدم بوده در اصلاح قوانین دادگستری و دادن طرح مفید بدولت و مجلس مبتکر باشد احترام شخصیت و بیغرضی و کلاه بایستی آنقدر مورد قبول عامه باشد که بتواند در خوبی و بدی و صلاحیت قضات و همکاران خود آزادانه قضاوت کنند و نظر آنان لازم الرعایه باشد. قضاوت باید بر اساس عدالت و قانون بدون هیچگونه تبعیض نژادی، مذهبی، سیاسی انجام گیرد. و کلاه حافظ و حارس قانونند و بایستی دلیرانه از قانون و حکومت قانون دفاع کنند.

با وضع کنونی دنیای امروز و کلاه بایستی دور هم جمع شده مسائل ارتباطی با سایر همکاران خود فراهم آورند تا در امور بین المللی با هم تشریک مساعی نمایند و کلاه پرچمدار صلح و همکاری بین المللی بحساب می آیند و تا زمینه همکاری بین المللی ایجاد نشود صلح جهانی تامین نخواهد شد حل اختلافات بین الملل موکول و منوط به همکاری و هماهنگی حقوق دانان است بایستی برای ایجاد حسن تفاهم بین المللی و کلاه فعالیت داشته باشند.

بالاخره وکیل بایستی جرات جلات خاص در انجام وظایف خود از خود بروز دهد نهراسد از اینکه دفاع موکل بدنام بد سابقه و مطرود جامعه را قبول کند بد بدو فرد جامع کامل در هیچ جامعه ای وجود ندارد و حقیقت امر نسبی است و کلاه برای تهذیب و تبه کاران مسلم هم بایستی اقدام نمایند اگر و کلاه بیعلاقگی و بی اعتنائی باین قبیل مردم نشان دهند چه کسی میتواند آنها را باصلاح و تربیت سوق دهد.

گه پته چهارم

وظیفه استادان دانشگاه

وظیفه استادان دانشکده حقوق تدریس دروس و تتبع در موضوعات نظری نیست وظیفه اصلی آنها تربیت مردان لایق، قوی، معتقد بحق و قانون است. استادان بایستی با دقت فراوان تکامل اجتماعی هر جامعه را بدانشجویان نشان داده بهبود و پیشرفتی که در اثر حکومت قانون نصیب افراد عادی شده است ذهنی کنند و اهمیت و معنای واقعی حکومت قانون را بدانشجویان بیاموزانند تا آنها مؤمن و معتقد باین حقیقت شوند که عدالت اجتماعی امر طبیعی دائمی غیر قابل انکار و متعلق بعموم است و باید با تمام قوا از آن دفاع نمود.

استادان بایستی دانشجویان را بسوی معنویات سوق داده آنها را «ایدالیست» بار آورند تا بتوانند برای امور معنوی و کمال مطلوب از خود فداکاری بروز دهند. تافردي انضباط اخلاقی نداشته و دارای شخصیت و (کارا کتر) نباشد محال است بتواند در امور اجتماعی خود گذشتگی از خود بروز دهد.

استادان دانشکده حقوق ضمن تدریس آزادیهای اساسی و حکومت قانون و صیانت فرد در قبال قوه مجریه بایستی طوری مستدل و موجه و قانع کننده داد سخن بدهند که اعتقاد کامل و ایمان راسخ در اذهان دانشجویان بوجود آید تعلیمات دانشکده حقوق بایستی اصول اجتماعی اقتصادی تاریخی و سیاسی هر کشور را بطور عملی و مستدل بیاموزاند برای اینکه حسن مقایسه در اذهان دانشجویان پدیدار شود با تعلیم حقوق تطبیقی دانشجویان را بمقایسه و ارزیابی موضوعات و ادار کنند اینکار را نه تنها برای دانشجویان بلکه برای

سایر مستخدمین دولتی. مدیران شرکتهای وسندیکاها باید انجام دهند تا سوای قاضی و وکیل دادگستری سایر اشخاص هم با اهمیت حقوق دفاع از حق و حکومت قانون آشنا شوند و برای بدست آوردن حق مبارزه اقدام نمایند. بالاخره دانشکده حقوق بایستی کرسی آزادی برای بحث و فحص همه مشکلات و موضوعات اجتماعی باشد هر ذیصلاحیتی بتواند آنچه فکر میکند بدون محدودیت بیان کند و از نظریات خود دیگران را بیابا گاهاند مخصوصاً مباحثی که مربوط برفورم قضائی و اصلاح قانون است. بایستی در دانشکده حقوق مورد بحث و انتقاد قرار گیرد. صرف تحصیلات کلاسیک و عنوان استادی کافی برای هدایت جوانان نیست بایستی استاد علاوه بر اطلاع جرات بیغرضی علاقه مندی با امور اجتماعی داشته باشد باصطلاح دیگر

صد نکته غیر حسن نباید که تا کسی   مقبول طبع مردم صاحب نظر شود .

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی